

SERAMİK SEKTÖRÜ RAPORU (2018)

SANAYİ VE VERİMLİLİK
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Sektörel Raporlar ve
Analizler Serisi

İÇİNDEKİLER

YÖNETİCİ ÖZETİ	4
1. SEKTÖRÜN GENEL DURUMU	5
1.1. Sektörün Dünya Ekonomisi ve AB Ülkelerindeki Durumu.....	5
1.2. Sektörün Türkiye'deki Durumu	7
1.3. Sektördeki Üretim Eğilimleri ve Üretilen Başlıca Ürünler	9
1.4. Sektörün Alt Sektörleri ve Etkileşim Halinde Olduğu Diğer Sektörler.....	10
1.5. Sektörün Bölgesel Yapısı ve Kümelenmeler	10
1.6. Sektörün İşyeri Sayısı ve İstihdamı	12
1.7. Sektörün Üretim Değeri	12
1.8. Sektörün Cirosu	13
1.9. Sektörün Katma Değeri	13
1.10. Sektörün Ar-Ge Faaliyeti	13
1.11. Sektörün Dış Ticareti	14
2. SEKTÖRÜN DEĞERLENDİRMESİ	15
2.1. Sektörün 2017 – 2023 Projeksiyonu	15
2.2. Sektörün Üretim Endeksi Değerlendirmesi.....	17
2.3. Sektörün İhracat ve İthalat Değerlendirmesi	18
KAYNAKÇA	19

Tablolar Listesi

Tablo 1: Seramik Karo ve Kaldırım Taşı İmalatı Üretim Değerleri	7
Tablo 2: Seramik Sağlık Gereçleri Üretim Değerleri	8
Tablo 3: Seramik Sofra ve Süs Eşyası Üretim Değerleri.....	9
Tablo 4: Sektörün Girişim Sayısı ve İstihdamı	12
Tablo 5: Seramik Sektörünün Üretim Değeri, 2015	12
Tablo 6: Seramik Sektörünün Ciro, 2015	13
Tablo 7: Seramik Sektörünün Faktör Maliyetiyle Katma Değeri, 2015	13
Tablo 8: Dünya Seramik Mamulleri Dış Ticareti	14
Tablo 9: Türkiye'nin Seramik Dış Ticareti (1.000 ABD Doları)	15

Şekiller Listesi

Şekil 1: Seramik Kaplama Malzemeleri Tesislerinin Bölgelere Göre Dağılımı	11
Şekil 2: Seramik Sağlık Gereçleri Tesislerinin Bölgelere Göre Dağılımı	12
Şekil 3: Seramik Karo ve Kaldırım Taşı İmalatı Üretim Endeksi, (2010=100)	17
Şekil 4: Seramik Sağlık Gereçleri İmalatı Üretim Endeksi, (2010=100)	17
Şekil 5: Seramik Sektörü İhracat Değerleri.....	18
Şekil 6: Seramik Sektörü İthalat Değerleri.....	18

Kısaltmalar Listesi

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
Ar-Ge	: Araştırma-Geliştirme
SAM	: Seramik Araştırma Merkezi
TOBB	: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TOKİ	: Toplu Konut İdaresi Başkanlığı
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu

YÖNETİCİ ÖZETİ

Seramik sektörü; sanayi katma değer açısından ülkemizin önde gelen sektörlerindedir. Keramik sektörünün, ihracatta yerli kaynakları en çok kullanan ve ithal ürünlere bağımlılığı en az olan sektörlerden biri olarak, Türk ekonomisine katkısı oldukça önemlidir.

Seramik sektörü; seramik kaplama malzemeleri, seramik sağlık gereçleri, seramik sofa ve mutfak eşyaları, porselen sofa ve mutfak eşyaları, teknik seramikler, refrakter harç ve tuğlalar ile seramik hammaddeleri alt sektörlerinden oluşan inşaat sektörüne önemli oranda girdi sağlayan bir sanayi dalıdır.

Seramik sektörü, Türkiye'nin en eski ve en hızlı ilerleyen sektörlerinden biridir. Sektör, her geçen yıl ürünlerini geliştirmekte ve ürünlerinin çeşitliliğini artırmaktadır.

Sanayi anlamında 1950'li yıllarda üretime başlayan Türk Keramik Sektörü, 1980'li yıllardan itibaren hızlı bir gelişme içerisine girmiştir. Dünyada kullanılan yeni üretim teknolojileri ve modern seramik üretim hatları ülkemize kurulmuştur.

Seramik sektörünün, ihracatta yerli kaynakları en çok kullanan ve ithal ürünlere bağımlılığı en az olan sektörlerden biri olarak Türk ekonomisine katkısı oldukça önemlidir.

Türk Keramik Sektörü, yaklaşık 2 milyar ABD dolarlık işlem hacmi ve yaklaşık 1 milyar ABD dolarlık ihracatı ile Türkiye'nin önemli endüstrileri arasında yer almaktadır. Keramik sektörü Türkiye ekonomisinde, 26 bin doğrudan, 220 bin dolaylı istihdam sağlamaktadır.

Türk firmaları bugün 60 ülkeye ürünlerini ulaştırmakta, giderek büyüyen üretim kapasitesi, modern teknoloji yatırımları ve yüksek kalite avantajları sayesinde Türk seramik sektörünün dünya pazarlarındaki rekabet gücü de artmaktadır.

Sektörün lokomotif ürün grubu seramik karodur. Türk seramik kaplama malzemeleri sektörü özellikle 1990 yılından sonra yaptığı yatırımlar ile bugün dünya seramik karo üretiminde söz sahibi olmayı başarmıştır. Ülkemiz seramik kaplama malzemeleri üretiminde Dünya'da 8'inci, ihracatında Dünya'da 5'inci sırada yer almaktadır.

Genç nüfusun toplam nüfustaki payı ve şehirleşme oranındaki artış, seramik sağlık gereçleri ve seramik karo pazarlarının, 2001 yılından günümüze önemli ölçüde büyümesini sağlamıştır.

Türkiye, dünyanın önde gelen sağlık gereci üreten ülkelerinden biridir. Keramik sağlık gereçleri sektörü ülkemize istihdam ve döviz girdisi sağlayan, ülke ekonomisinde etkin ve önemli yeri olan bir sanayi dalıdır. Büyük oranda yerli girdiler kullanan sektör, yüksek ihracat rakamları ile ülkemizin rekabet gücüne katkı sağlayan en önemli sektörlerinden biridir. Ülkemiz seramik sağlık gereçleri ihracatında miktar olarak Avrupa'da birinci ülkedir.

1. SEKTÖRÜN GENEL DURUMU

1.1. Sektörün Dünya Ekonomisi ve AB Ülkelerindeki Durumu

Seramik Kaplama Malzemeleri Sektörü

Dünya seramik kaplama üretimi 2015 yılında 2014 yılındaki düzeyiyle aynı seviyede kalarak 12,36 milyar m² olmuştur. Dünya üretiminin yarısına yakını Çin gerçekleştirmektedir. Ancak 2015 yılında Çin'in üretimi geçen yıllardaki hızlı artışın ardından yerini duraksamaya bırakmıştır. Çin'in ardından en fazla seramik kaplama malzemesi üreten ülkeler Brezilya ve Hindistan'dır. Vietnam üretimini hızla 80 milyon m² artırarak 440 milyon m² ile 5. sıraya yükselmiştir. İran'da ise üretim 110 milyon m²'ye düşmüştür. Türkiye ise sıralamada bir basamak yükselerek en fazla seramik kaplama üreten 8. ülke olmuştur. Sıralamada ilk 10 ülke içerisinde yer alan ülkeler 10,2 milyar m² ile dünya seramik kaplama üretiminin %82'sini gerçekleştirmektedirler.

Seramik kaplama tüketimi en fazla olan ülke Çin'dir. Çin'in 2015 yılı seramik kaplama tüketimi 4,9 milyar m² olmuştur. Tüketim 2011 yılından 2014 yılına kadar 894 milyon m² artmış ancak 2015 yılında aynı seviyede kalmıştır. Tüketimi en fazla artan ülke Vietnam'dır. Endonezya ve Rusya'da ise tüketim gerilemiştir.

Çin en fazla seramik kaplama ihracat eden ülkedir. Çin'in 2015 yılı ihracatı 8,4 milyar ABD doları olmuştur. Çin'in ardından en çok ihracat yapan ülke İtalya'dır. İtalya 4,1 milyar ABD doları ile ikinci sırada yer alırken İspanya 2,7 milyar ABD doları ile üçüncü büyük seramik kaplama ihracatçısıdır. Hindistan ihracatını arttırarak 553 milyon ABD doları ile iki basamak tırmanarak 4. büyük seramik kaplama ihracatçısı olmuştur. Türkiye 2015 yılında 500 milyon ABD doları ile bir basamak gerileyerek 5. sıraya inmiştir.

2015 yılında en çok seramik kaplama ithal eden ülke 1,9 milyar ABD doları ile ABD'dir. Fransa 937 milyon ABD doları ile 2., Almanya 762 milyon ABD doları ile 3. sırada yer almaktadır. Rusya'nın ithalatında belirgin bir şekilde gerileme gözlemlenmektedir.

Dünya seramik kaplama ithalatı miktar olarak incelendiğinde değer bazındaki sıralamayla bir hayli farklılık olduğu görülmektedir. Miktar bazında Irak, Nijerya ve Filipinler ilk 10 ülke içerisinde yer almalarına rağmen ABD Doları bazında ilk 10 ülke içerisinde yer almamaktadırlar. Bu ülkeler basit katma değersiz ürünler ithal etmektedirler.

2015 yılında dünya seramik kaplama malzemesi ihracatı 19,0 milyar ABD doları, ithalatı ise 18,0 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Seramik Sağlık Gereçleri Sektörü

Seramik sağlık gereçleri sektöründe büyük küresel üreticiler ön planda yer almaktadır. Dünya seramik sağlık gereçleri üretimi, yılda yaklaşık 200 milyon adettir. Avrupa (Doğu Avrupa ülkeleri hariç), yaklaşık 50 milyon adetlik üretimi ile Çin'den sonra dünyadaki en büyük üretici bölgedir. Avrupa'nın en önemli üreticileri, İtalya, İspanya, Türkiye, Fransa, İngiltere ve Almanya'dır. Seramik sağlık gereçleri sektöründeki ilk 10 üretici, yaklaşık 150 milyon adet üretim kapasitesine sahiptir.

Çin, seramik sağlık gereçleri sektöründe dünyadaki en büyük üreticidir. Dünyanın üretim merkezi haline gelen bu ülkeyi sırasıyla, Brezilya, Meksika ve Türkiye takip etmektedir.

Dünya seramik sağlık gereçleri ihracatı %15,5 artmıştır. 2013 yılından bu yana ihracatta hızlı bir artış görülmektedir. Seramik sağlık gereçleri pazarları henüz doyumluğa ulaşmamıştır. Afrika ve Uzakdoğu Asya'da seramik sağlık gereçlerinin kullanımı hızla artmaktadır. Seramik sağlık gereçlerini en çok ihraç eden ülke 4,6 milyar ABD doları ile Çin'dir. Çin'den sonra sıralamada Meksika, Almanya, İtalya ve Türkiye yer almaktadır. Türkiye 198 milyon ABD dolarlık ihracatı ile 5. Sıradadır. ABD 1,1 milyar ABD dolarlık seramik sağlık gereci ithalatı ile en fazla ithalat yapan ülkedir.

2015 yılında dünya seramik sağlık gereci ihracatı 8,0 milyar ABD doları, ithalatı ise 5,5 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Seramik Sofra ve Süs Eşyası Sektörü

Dünya seramik sofrası ve süs eşyaları sektörü büyüklüğü, yaklaşık 15 milyar ABD doları seviyesindedir. Dünya porselen ürünler tüketimi, yıllık ortalama %5 büyümektedir. Porselen ürünlerde tüketim miktarının artmasını sağlayan en önemli hususlar, tüketicilerin gelir seviyesinin artması sonucu porselen ürünlerin günlük hayatta daha çok kullanılmasıdır.

Seramik sofrası ve süs eşyaları sektöründe, küresel ihracatın %36'sı Çin tarafından gerçekleştirilmektedir. Porselen ve seramik sofrası eşyaları ithalat ve ihracat verileri incelendiğinde görülen en önemli sonuç; ticari faaliyetlerin, Çin, Avrupa Birliği ve Amerika üzerinde yoğunlaşmasıdır.

2015 yılında dünya seramik sofrası ve süs eşyası ihracatı 13,1 milyar ABD doları, ithalatı ise 8,7 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Refrakter Sektörü

Refrakter ürünleri üretiminin, yaklaşık %66'sı Çin'de ve %15'i Avrupa kıtasında gerçekleşmektedir.

Küresel refrakter ürünleri pazar büyüklüğü, 21 milyar ABD doları seviyesindedir. Refrakter tüketiminin yaklaşık %55'i Asya Pasifik ülkelerinde gerçekleşmektedir. Ardından Amerika ve Avrupa kıtalarındaki tüketim gelmektedir. Refrakter ürünleri tüketiminin yoğun olduğu yerler, demir çelik, çimento ve kireç sanayinin gelişmiş olduğu ülkelerdir.

2015 yılı dünya refrakter ihracatı 3,6 milyar ABD doları, ithalatı ise 3,5 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Teknik Seramik Sektörü

Teknik seramik sektör büyüklüğünün, 30 milyar ABD doları seviyesinde olduğu tahmin edilmektedir.

Teknik seramik ürünleri, elektrik, elektronik, endüstriyel uygulamalar, savunma sanayi, tıp ve taşımacılık endüstrilerinde kullanılan ara malzemeler olmaları nedeniyle; ilgili endüstrilerin gelişmiş olduğu, Japonya, Kuzey Amerika ve Batı Avrupa ülkeleri sektöre yön vermektedir. Teknik seramikler için en önemli kullanım alanı, toplam talebin yaklaşık %35'ini oluşturan elektronik ürünlerdir.

2015 yılında dünya teknik seramik ihracatı 5,3 milyar ABD doları, ithalatı ise 5,0 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

1.2. Sektörün Türkiye'deki Durumu

Seramik sektörü, katma değerli ürün üretmede ve bunu ihraç etmede son derece başarılı bir sektör olup, ülkemizin en başta gelen sektörlerinden bir tanesidir. Çok az ithal girdi ile çok yüklü ihracat yapabilme kabiliyetine sahiptir.

Seramik Kaplama Malzemeleri Sektörü

Seramik Karo ve Kaldırım Taşı İmalatı Üretim Değeri 2017 yılında 5.287 TL, 2016 yılında 4.524 TL olarak gerçekleşmiştir. Bunu yanı sıra, üretim miktarı 2016 yılında 312 milyon m², 2017 yılında 324 milyon m²'dir (Tablo 1).

Tablo 1: Seramik Karo ve Kaldırım Taşı İmalatı Üretim Değerleri

	2015	2016	2017
Üretim Miktarı (milyon m ²)	319	312	324
Üretim Değeri (milyon TL)	4.242	4.524	5.287

Kaynak: TÜİK – NACE Rev 2 Kod: 2331

Seramik Kaplama Malzemeleri Sektöründe Türkiye:

- SKM üretiminde Dünya' da 8.
- SKM üretiminde Avrupa' da 3.
- SKM ihracatında Dünya' da 5. yer almaktadır.

Seramik Sağlık Gereçleri Sektörü

Ülkemiz Seramik Sağlık Gereçlerinde Avrupa'daki en büyük üretici ve ihracatçı ülkedir. Dünya üretiminin %10'una yakınına üretmektedir. Bugün bu sektörde üretim yapan büyük ölçekli 9 adet üretici şirket mevcuttur. Bunlarla birlikte 1980'li yılların sonlarına doğru ülkemizin çeşitli yerlerinde faaliyete geçen 30 kadar küçük ve orta ölçekli şirket üretim yapmaktadır.

Seramik Sağlık Gereçleri Sektöründe Türkiye:

- SSG ihracatında miktarda Dünya' da 4.
- SSG ihracatında miktarda Avrupa' da 1.
- SSG ihracatında değerinde Dünya' da 5.
- SSG ihracatında değerinde Avrupa' da 3. (Almanya ve İtalya'dan sonra)

Türkiye seramik sağlık gereçlerinde ihracatta miktar olarak Avrupa birincisi, dünya dördüncüsüdür. Sektörde genel olarak Kuzey Amerika dışında batıda yavaşlama; yakın Asya ve Orta Doğu' da iyileşme gözlenmektedir. Sektörü temsil eden markaların genel olarak algısı ürün, insan ve servis kalitesi adına dünya sıralamasında İtalya ve İspanya ile birlikte ilk 3'te yer almaktadır.

Tablo 2: Seramik Sağlık Gereçleri Üretim Değerleri

	2015	2016	2017
Üretim Miktarı (ton)	281.543	310.938	350.239
Üretim Miktarı (Adet)	-	-	
Üretim Değeri (milyon TL)	1.051	1.246	1.525

Kaynak: TÜİK-NACE Rev 2 Kod: 2342

Türkiye seramik sağlık gereçleri üretimi 2016 yılında 310.938 ton olarak gerçekleşmiş 2017 yılında ise 350.239 tona yükselmiştir (Tablo 2).

Seramik Sofra ve Süs Eşyası Sektörü

Sektörde; üç büyük porselen firmasının yanı sıra, seramik süs eşyası üreten 15 civarında küçük ve orta büyüklükte firma bulunmaktadır.

Dünyada tek çatı altında en büyük üretim tesisleri Türkiye'dedir. Sofra ve Süs Eşyaları Sektöründe, tüm Avrupa'daki toplam üretim miktarı, Türkiye'deki üretim miktarlarının altındadır.

Dünya seramik sofras ve süs eşyaları ihracatından %1 pay alan Türkiye, ağırlıklı olarak Avrupa Birliği ülkelerine ihracat yapmaktadır.

2017 yılında seramik sofras ve süs eşyası üretim değeri, TÜİK verilerine göre iki birime ait bilginin % 90 dan fazlasını oluşturması'ndan dolayı veriler açıklanmamıştır (Tablo 3).

Tablo 3: Seramik Sofra ve Süs Eşyası Üretim Değerleri

	2015	2016	2017
Üretim Miktarı (Adet)	148.726.574	152.251.479	(*1)
Üretim Değeri (milyon TL)	396	507	(*1)

Kaynak: TÜİK NACE Rev 2 Kod:2341

(*): İki birime ait bilginin % 90 dan fazlasını oluşturması'ndan dolayı veriler açıklanmamıştır.

Refrakter Sektörü

Türkiye'de, 20 civarında refrakter ürün imalatı yapan firma mevcut olup; bu firmalar toplam 4.500 kişilik istihdam yaratmaktadır. Yıllık üretim kapasitesi 550 bin ton dolayında olup, kapasite kullanım oranları ise %43 düzeyindedir. Yerli üretimin, tüketimin yaklaşık %75'ini karşılmasının yanı sıra, bir miktarı da ihraç edilmektedir.

2017 yılında refrakter malzemeleri ihracatı 48.615 milyon ABD doları, ithalatı ise 59.099 milyon ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir.

Teknik Seramik Sektörü

Günümüzde Türkiye'de üretilen teknik seramiklerin, yaklaşık %80'li porselen izolator ve %15'li elektroporselen ürünlerdir.

Porselen izolatorlar, elektroporselen malzemeler ve ileri seramik malzemelerin üretimini içeren teknik seramik sektöründe, üretim yapan 7 firma bulunmaktadır. Sektörün izolator üretim kapasitesi 19.200 ton/yıl, elektroporselen ve teknik seramik üretim kapasitesi ise 4.400 ton/yıl'dır.

2017 yılında teknik seramik ihracatı 1,03 milyon ABD doları, ithalatı ise 30, 53 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

1.3. Sektördeki Üretim Eğilimleri ve Üretilen Başlıca Ürünler

Ülkemizde seramik sağlık gereçleri sektörünün gerek üretim gerekse ihracat performansı açısından dünya ölçeğinde önemli bir yere sahip olduğu ve bunun devam edeceği öngörülmektedir. Hammadde kaynaklarının ülkemizde zengin olması, sektörde yeni teknolojilerin kullanılması ve dinamik bir yatırım ortamının bulunması bu eğilimin devam etmesini sağlayacak unsurlardır. (Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş., Sektörel Araştırmalar, Seramik Sağlık Gereçleri)

Ülkemizde konut ihtiyacının sürekli artması ve kişi başına tüketimin düşük düzeylerde olması; son yıllarda istikrarsız bir seyir izleyen yurtiçi talebinin tekrar artış eğilimine girmesi sektörün geleceği adına önemli verileri oluşturmaktadır. Kişi başına seramik sağlık gereçleri tüketiminin

artacağı ve bunun da yurtiçi talebi pozitif yönde etkileyeceği düşünülmektedir. (Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Seramik Kaplama Malzemeleri Sektörü, Dokuzuncu Kalkınma Planı)

Türk seramik kaplama malzemeleri sektörünün dış pazarlardaki genişlemesinin de sürmesi beklenmektedir. Ülkemiz her geçen yıl, ihracat yaptığı ülkelerdeki pazar payını artırarak ve yeni pazarlarla kalıcı ilişkiler kurarak gösterdiği etkin başarılarla dünyanın önde gelen ihracatçı ülkelerinden biri olma özelliğini korumaya devam edecektir. (Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, Seramik Kaplama Malzemeleri Sektörü, Dokuzuncu Kalkınma Planı)

İnşaat sektöründe son yıllarda yaşanan canlanma seramik sektörünü olumlu yönde etkilemektedir.

1.4. Sektörün Alt Sektörleri ve Etkileşim Halinde Olduğu Diğer Sektörler

Seramik sanayi; seramik yer ve duvar karoları, banyolarda ve mutfaklarda kullanılan lavabolar, klozetler, rezervuarlar gibi inşaat sektörünün girdisi olan malzemeleri, sofr ve mutfak eşyaları gibi günlük hayatımızda kullanılan eşyaları ve modern bilim ve tekniğin ürünlerini ve teknolojilerini üreten şu alt sektörlerden oluşmaktadır:

Seramik Kaplama Malzemeleri
Seramik Sağlık Gereçleri
Refrakter Ateş Tuğlaları
Seramik Ham Maddeleri
Seramik Mutfak ve Sofra Eşyaları
Teknik Seramik

Seramik sektörü, seramik hammaddeleri sektörü ile bire bir ilişki içindedir. Sektörde en çok kullanılan hammaddeler, kil, feldspat, kaolen gibi endüstriyel hammaddelerdir. Seramik sektöründeki kapasite ve üretim artışına paralel olarak, seramik hammaddeleri sektörü de hızlı bir gelişim göstermektedir. Türkiye’de seramik makine ve teçhizat sanayi ise yeterince gelişmemiştir.

Seramik sektörü hammadde yönünden madencilik, yardımcı maddeler ve bazı kimyasal maddeler yönünden kimya, ürün yönünden konut ve inşaat, müteahhitlik, mühendislik ve müşavirlik hizmetleri sektörleri ile yakın ilişki içindedir. Ürünün tamamı inşaat sektöründe kullanılmaktadır. Seramik sağlık gereçleri ve aksesuarlarında yan ürün olarak adlandırılan birçok ürün kullanılmaktadır. Bunlar, rezervuar iç takımları, klozet kapakları, spiral boru ve hortumlar, vana musluk gibi armatürler, tuvalet kağıdı makarası vb. tamamlayıcı ürünlerdir.

1.5. Sektörün Bölgesel Yapısı ve Kümelenmeler

Türkiye’de seramik kaplama malzemelerinin üretildiği iller Çanakkale, Bilecik, Eskişehir, Kütahya, Uşak, İzmir, Manisa, Aydın, Çankırı ve Yozgat’tır. Tesislerin %49,82’si Eskişehir – Bilecik – Kütahya bölgesindedir.

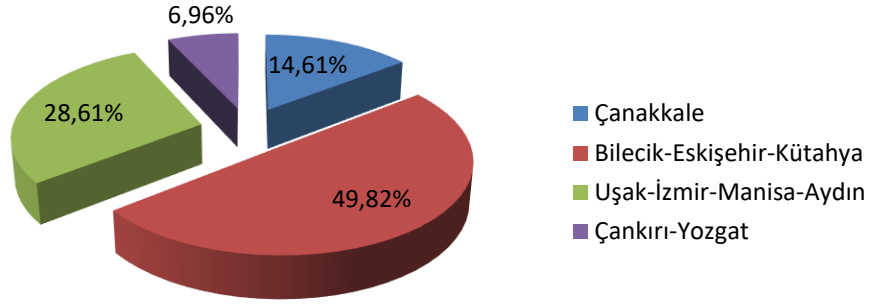
Seramik kaplama malzeme üreticilerinin buldukları yörelere göre tesis dağılımı;

%14,61’i Çanakkale,

%49,82'i Bilecik-Eskişehir-Kütahya bölgesi,
%28,61'i İzmir-Manisa-Uşak-Aydın bölgesi,
%6,96'sı Çankırı-Yozgat şeklindedir.

Seramik kaplama malzemeleri üreticilerinin Türkiye'de buldukları bölgeler Şekil 1'de gösterilmektedir.

Şekil 1: Seramik Kaplama Malzemeleri Tesislerinin Bölgelere Göre Dağılımı

Kaynak: Türkiye Seramik Federasyonu

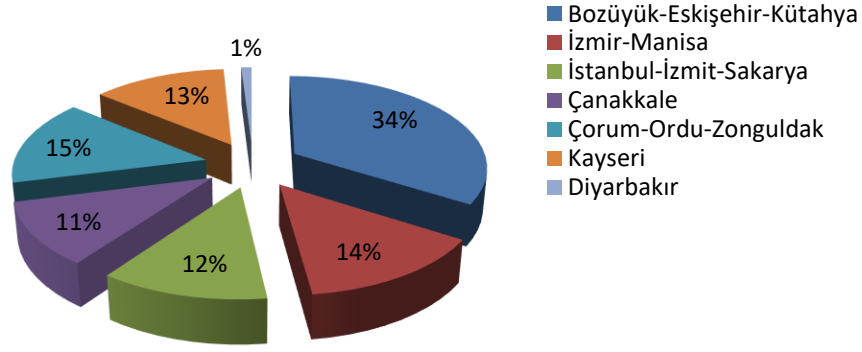
Seramik Sağlık Gereçleri Üreticileri Çanakkale, Tekirdağ, İstanbul, Kocaeli, Sakarya, Bilecik, Eskişehir, Kütahya, Manisa, İzmir, Çorum, Zonguldak, Ordu, Kayseri, Diyarbakır illerinde yer almaktadır.

Sektör yoğun olarak %34,3 payla Bozüyük – Eskişehir - Kütahya Bölgesinde kümelenmiştir.

Diğer yerleşim bölgeleri sırasıyla,
%15,3 ile Çorum-Ordu-Zonguldak'tan oluşan Orta Karadeniz,
%14,1 ile İzmir- Manisa'dan oluşan Ege Bölgesi,
%13,0 Kayseri, İç Anadolu Bölgesi,
%12,0 ile İstanbul-İzmit-Sakarya'dan oluşan Marmara Bölgesi ve
%11,2 ile Çanakkale Bölgesidir.

Seramik sağlık gereçler tesislerinin kurulu kapasitelerin ülke çapındaki dağılımı Şekil 2'de görülmektedir.

Şekil 2: Seramik Sağlık Gereçleri Tesislerinin Bölgelere Göre Dağılımı

Kaynak: Türkiye Seramik Federasyonu

1.6. Sektörün İşyeri Sayısı ve İstihdamı

2015 yılı itibari ile seramik sektöründe 1.508 adet girişim faaliyet göstermektedir. Sektörde 59.287 kişi çalışmaktadır.

Tablo 4: Sektörün Girişim Sayısı ve İstihdamı

	2013	2014	2015
Girişim Sayısı	1.276	1.441	1.508
Çalışan Sayısı	56.025	56.501	59.287

Kaynak: TÜİK (Nace 23.2-23.3-23.4 Kodlu Faaliyet)

1.7. Sektörün Üretim Değeri

Tablo 5'te seramik sektöründe üretilen ürünlere ait 2015 yılı üretim değerleri yer almaktadır. Toplam üretim değeri 7.546 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 5: Seramik Sektörünün Üretim Değeri, 2015

Nace rev. 2 2331 (Karo ve kaldırım taşı)	5.048.325.197 TL
Nace rev. 2 2341 (Sofra Süs)	836.580.345 TL
Nace rev. 2 2342 (SSG)	1.591.976.485TL
Nace rev. 2 2343 (Seramik yalıtkanların (izolatörlerin) ve yalıtkan bağlantı parçalarının imalatı)	61.163.287
Nace rev. 2 2349 (Başka yerde sınıflandırılmamış diğer seramik ürünlerin imalatı)	7.979.832 TL
TOPLAM	7.546.025.146 TL

Kaynak: TÜİK

1.8. Sektörün Cirou

Seramik sektörünün toplam cirou 2015 yılında 7.815 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 6: Seramik Sektörünün Cirou, 2015

Nace rev. 2 2331 (Karo ve kaldırım taşı)	5.211.160.879 TL
Nace rev. 2 2341 (Sofra Süs)	905.311.560 TL
Nace rev. 2 2342 (SSG)	1.638.701.510 TL
Nace rev. 2 2343 (Seramik yalıtkanların (izolatörlerin) ve yalıtkan bağlantı parçalarının imalatı)	60.098.591 TL
Nace rev. 2 2349 (Başka yerde sınıflandırılmamış diğer seramik ürünlerin imalatı)	7.999.861 TL
TOPLAM	7.815.272.540 TL

Kaynak: TÜİK

1.9. Sektörün Katma Değeri

Seramik sektörünün yarattığı katma değer 2015 yılı itibariyle 2.469 milyon TL olarak hesaplanmıştır.

Tablo 7: Seramik Sektörünün Faktör Maliyetiyle Katma Değeri, 2015

Nace rev. 2 2331 (Karo ve kaldırım taşı)	1.469.018.214 TL
Nace rev. 2 2341 (Sofra Süs)	373.252.947 TL
Nace rev. 2 2342 (SSG)	601.851.809 TL
Nace rev. 2 2343 (Seramik yalıtkanların (izolatörlerin) ve yalıtkan bağlantı parçalarının imalatı)	22.130.992 TL
Nace rev. 2 2349 (Başka yerde sınıflandırılmamış diğer seramik ürünlerin imalatı)	3.309.887 TL
TOPLAM	2.469.563.849 TL

Kaynak: TÜİK

1.10. Sektörün Ar-Ge Faaliyeti

Avrupa'da ve Dünya'da büyük üreticilerden olan Türk seramik sektörünün, artan rekabet ortamında araştırma, teknoloji geliştirme ve inovasyon ihtiyacı da artmaktadır. Bu ihtiyaçlar paralelinde Seramik Araştırma Merkezi A.Ş. (SAM A.Ş.), seramik sektörü ve Anadolu Üniversitesi işbirliğiyle ve TÜBİTAK şemsiyesi altında Anadolu Üniversitesi içinde 1998 yılında kurulmuştur. 2007 yılında şirketleşerek, üniversite-sanayi ortak araştırma merkezi faaliyetlerine Eskişehir Teknoloji Geliştirme Bölgesi'nde devam etmektedir.

Ülkemizde seramik üretiminin %85'inden fazlasını gerçekleştiren firmaların işbirliği ortağı olduğu SAM A.Ş.'nin ana faaliyet alanı ve temel gelir kaynağını, proje sözleşmeleri kapsamında firmalara sağlanan Ar-Ge hizmetleri oluşturmaktadır. İşbirliği ortakları ile çok yakın ilişkiler içinde olan SAM A.Ş.'nin imkanları gelişen teknolojiler, ortaklarının ihtiyaçları ve öncelikleri doğrultusunda sürekli olarak genişletilmektedir. İşbirliği ortağı şirketler, ortak yarar proje çalışmalarına katılma ve sonuçlarından ücretsiz yararlanma, acil üretim problemlerinde öncelik ve hizmetlerden önemli oranda indirim hakkında sahiptir.

Seramik kaplama malzemeleri, sağlık gereçleri, refrakter malzemeler, sofraya eşyası, seramik hammaddeleri ve ileri seramik malzemeler SAM A.Ş.'nin faaliyet alanını oluşturmaktadır. Bu alanlarda öncelikli olarak Ar-Ge hizmetleri verilmekte, ancak sektördeki bazı eksiklikleri tamamlamak amacıyla, proje sözleşmeleri kapsamında verilen Ar-Ge hizmetleri paralelinde test/analiz, eğitim ve teknik-teknolojik destek hizmetleri gibi hizmetler de sürdürülmektedir.

1.11. Sektörün Dış Ticareti

2017 yılında seramik ürünlerinde dünya ihracat toplamı 52,72 milyar ABD doları, ithalat toplamı ise 46,29 milyar ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 8: Dünya Seramik Mamulleri Dış Ticareti

(Milyar ABD Doları)		
	İthalat	İhracat
2005	30,77	30,08
2006	34,24	33,95
2007	39,43	38,48
2008	42,29	41,38
2009	33,76	33,80
2010	39,06	39,03
2011	43,33	44,97
2012	43,25	47,38
2013	44,91	51,81
2014	46,97	56,28
2015	43,86	56,49
2016	43,12	49,37
2017	46,29	52,72

Kaynak: International Trade Center, Trade Map

Türkiye'nin en fazla seramik ihracatı yaptığı ülkeler arasında Almanya, İngiltere, ABD ve İsrail yer almaktadır. Türkiye'nin seramik ithalatı yaptığı ülkeler arasında ise Çin, Almanya, İtalya ilk sıralarda yer almaktadır. Sektörde en fazla ihracat yapılan alt ürün grubu cilalı veya sırlı seramik

döşemeler ve sağlık gereçleri olurken, en fazla ithalat yapılan alt ürün grubu da porselen veya çini sofa eşyaları ve refrakter ürün grubudur.

Tablo 9: Türkiye'nin Seramik Dış Ticareti (1.000 ABD Doları)

	2016		2017	
	İhracat	İthalat	İhracat	İthalat
6907 (Cilasız veya sırsız seramik döşemeler)	78.531	31.777	551.646	32.683
6908 (Cıvalı veya sırlı seramik döşemeler)	433.896	33.331	0	0
6910 (Sağlık Gereçleri)	211.830	7191	230.845	7164
6911 (Porselen veya çini sofa eşyaları)	67.686	130.895	79.241	121.785
6912 (Seramik sofa eşyaları)	23.355	20.339	22.227	15.024
6913 (Seramikten heykelcikler veya diğer süs eşyaları)	4.261	11.116	5.735	8.579
6909 (Teknik Seramik)	716	32.020	1.030	30.531
6902 (Refrakterler)	44.743	51.326	48.615	59.099
Diğer	19.891	56.065	30.818	64.962
Toplam	884.909	374.053	970.157	339.827

Kaynak: International Trade Center, Trade Map

2. SEKTÖRÜN DEĞERLENDİRMESİ

2.1. Sektörün 2017 – 2023 Projeksiyonu

2017 itibariyle inşaat sektörünün küresel ekonomideki payı yüzde 15 düzeyinde gerçekleşirken, Türkiye’de bu oran yüzde 9 düzeyinde. İnşaat sektörü, ülke ekonomisinin büyüme ivmesi, hükümet politikalarının ve yatırım potansiyellerinin etkisi ile yoğunluklu olarak gelişmekte olan ülkelerde canlılık gösteriyor. 2025 yılına gelindiğinde inşaat sektörünün toplam ekonomideki payının gelişmiş ülkelerde yüzde 10, gelişmekte olan ülkelerde ise yüzde 17 seviyesine erişeceği tahmin edilmektedir.

Dünyada 1960’lı yıllardan itibaren yapı sektörünün gelişmesi ile birlikte seramiğin kullanım alanlarının artması, seramik sektörünü özellikle gelişmiş ülkelerde hızla büyütürken tüketim ve üretimde önemli bir hacme ulaştırmıştır. 1980 yılından sonra gelişmiş Avrupa ülkeleri ve Amerika Birleşik Devletleri’ne ek olarak, gelişmekte olan ülkeler de kendi seramik sanayilerini yaratmaya başlamıştır. Tasarım, kalite ve markalaşma ile öne çıkan İtalya ve teknoloji odaklı üretim ile öne çıkan İspanya’dan sonra, geleneksel seramik ürünlerinde Çin ve Brezilya ön plana çıkmıştır. İngiltere, Almanya, Kuzey Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri ise seramiğin kullanım alanlarını geliştirerek teknik seramik alanında liderliklerini sürdürmektedir.

Türkiye İhracat Katkı Endeksi'ne göre; 18,27 puanlık katkı oranı ile inşaat seramikleri birinci sırada yer aldı. İnşaat seramiklerini 5,77 katkı oranı ile giyim eşyası ve 3,81 katkı oranı ile mobilya sektörü takip etmiştir. İnşaat seramikleri 2016 yılı son çeyreğinden bu yana sürekli artan değerlere sahip olan tek sektör olmuştur.

Yapılan yeni, tevsî ve modernizasyon yatırımlarının tamamı dört ana üretim bölgesinde yoğunlaşmaktadır. Bunlardan birincisi Bilecik-Eskişehir, ikincisi Uşak-Kütahya, üçüncüsü İzmir-Manisa ve dördüncüsü Çanakkale bölgesidir. Bu bölgeler mevcut üreticilerin üretim yaptığı seramik hammadde rezervlerinin bulunduğu bölgelerdir.

Ülkemizde seramik sağlık gereçleri sektörünün gerek üretim gerekse ihracat performansı açısından dünya ölçeğinde önemli bir yere sahip olduğu ve bunun devam edeceği öngörülmektedir. Hammadde kaynaklarının ülkemizde zengin olması, sektörde yeni teknolojilerin kullanılması ve dinamik bir yatırım ortamının bulunması bu eğilimin devam etmesini sağlayacak unsurlardır. Ülkemizde konut ihtiyacının sürekli artması ve kişi başına tüketimin düşük düzeylerde olması; son yıllarda istikrarsız bir seyir izleyen yurtiçi talebinin tekrar artış eğilimine girmesi sektörün geleceği adına önemli verileri oluşturmaktadır. Kişi başına seramik sağlık gereçleri tüketiminin artacağı ve bunun da yurtiçi talebi pozitif yönde etkileyeceği anlaşılmaktadır. (Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş., Sektörel Araştırmalar, Seramik Sağlık Gereçleri, Kd. Uzman Mehmet Ali Kafalı, Araştırma Müdürlüğü)

Türk seramik kaplama malzemeleri sektörünün dış pazarlardaki genişlemesinin de sürmesi beklenmektedir. Ülkemiz her geçen yıl, ihracat yaptığı ülkelerdeki pazar payını artırarak ve yeni pazarlarla kalıcı ilişkiler kurarak gösterdiği etkin başarılarla dünyanın önde gelen ihracatçı ülkelerinden biri olma özelliğini korumaya devam edecektir.

Üretim kapasitesinin yurtiçi talebin çok üzerinde olması nedeniyle firmaların son on yıl içinde zorunlu olarak ihracata yönelmeleri, yurtdışı pazarlarda yapmış oldukları pazarlama faaliyetleri ve satış/satış sonrası destek yatırımları nedeniyle sektörün ihracatının artması beklenmektedir. Ülkemizin içinde bulunduğu makroekonomik şartlar ve inşaat sektörünün büyüme potansiyeli göz önüne alındığında, önümüzdeki dönemde yurtiçi pazarda seramik tüketiminde yaşanacak bir artışın mevcut üretim kapasitesini artırması mümkün görülmektedir.

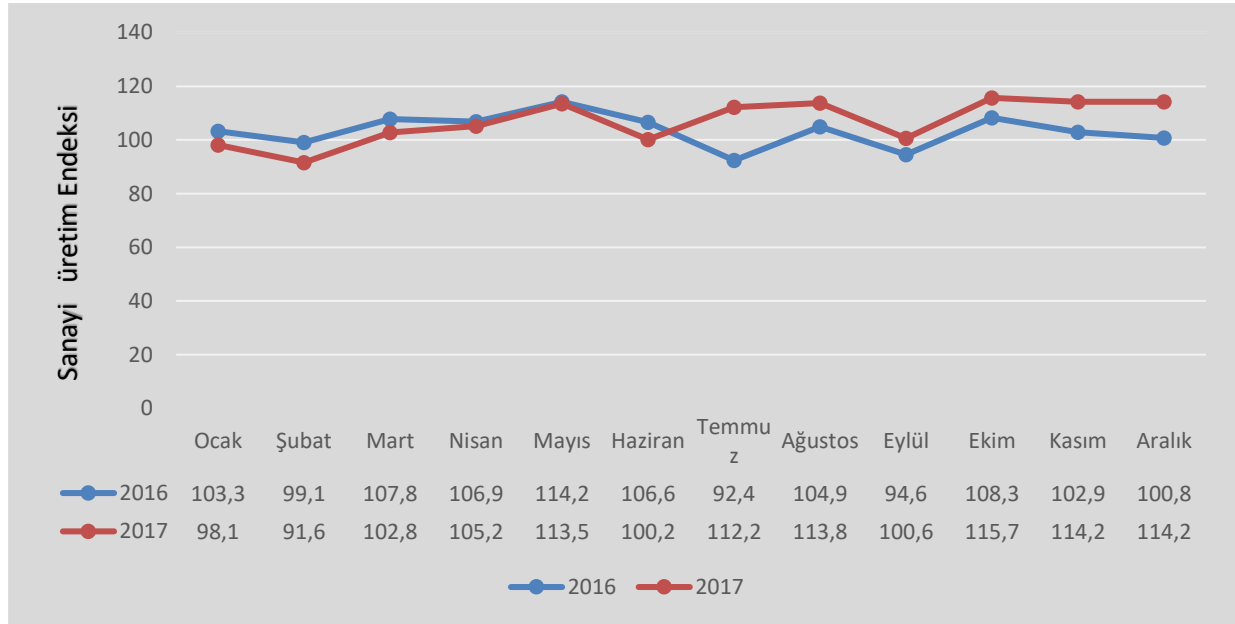
Seramik sektöründe gelişmiş Avrupa ülkeleri ve ABD'ye ek olarak gelişmekte olan ülkeler, hammaddeye yakınlık, ürünlerin taşınabilirliği ve teknolojiye ulaşım imkânlarından yararlanarak, kendi seramik sanayilerini yaratmaya başlamıştır. Artan işçilik ve enerji maliyetleri, birçok gelişmiş ülkenin mevcut üretimlerinin bir bölümünü düşük maliyetli ülkelere kaydırmasına veya gerçekleştirecekleri yeni yatırımları bu bölgelerde yapmalarına neden olmuştur. Tasarım, üstün kalite ve markalaşma ile öne çıkan İtalya ve teknoloji odaklı üretim ile öne çıkan İspanya'dan sonra tüm ülkeler, geleneksel seramik ürünlerinde fiyat rekabetine odaklanmış ve karo sektöründe, Çin, Brezilya, İspanya ve İtalya öne çıkan ülkeler olmuştur. Sektörün önde gelen diğer ülkeleri Birleşik Krallık, Almanya, Kuzey Avrupa ve ABD ise, seramiğin kullanım alanlarını geliştirmeye odaklanarak, teknik seramik alanında liderliklerini sürdürmektedirler. İspanya ve İtalya'daki başlıca üreticiler; Türkiye, Çin, Mısır, Hindistan gibi gelişen merkezler ile rekabet etmektedir. Aşırı rekabet; bu üreticilerin, üretimi daha yüksek kalite ve fiyat aralıklarına kaydırmasına neden olmuştur. İhracata eğilimi yüksek olan ülkeler,

İspanya ve İtalya'dır. İki ülke dünyadaki toplam ihracatın yarısından fazlasını gerçekleştirmektedir. Çin, kendi üretim teknolojisini geliştirmeye başlamıştır. Enerjide dışa bağımlı olmayan ülkelerdeki üreticiler, gün geçtikçe daha fazla avantaj kazanmaktadır.

2.2. Sektörün Üretim Endeksi Değerlendirmesi

2010 yılı baz alınarak 2016 ve 2017 yılı seramik karo ve kaldırım taşı üretim endeks değeri Şekil 3'de gösterilmiştir.

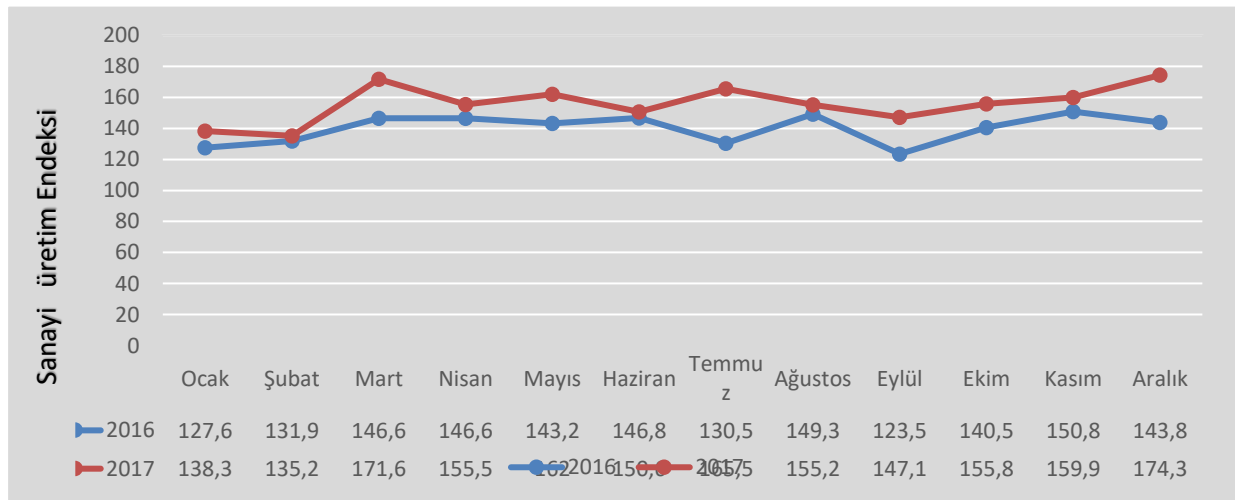
Şekil 3: Seramik Karo ve Kaldırım Taşı İmalatı Üretim Endeksi, (2010=100)

Kaynak: TÜİK

2010 yılı baz alınarak 2016 yılı seramik sağlık gereçleri imalatı üretim endeks değeri Şekil 4'de gösterilmiştir.

Şekil 4: Seramik Sağlık Gereçleri İmalatı Üretim Endeksi, (2010=100)

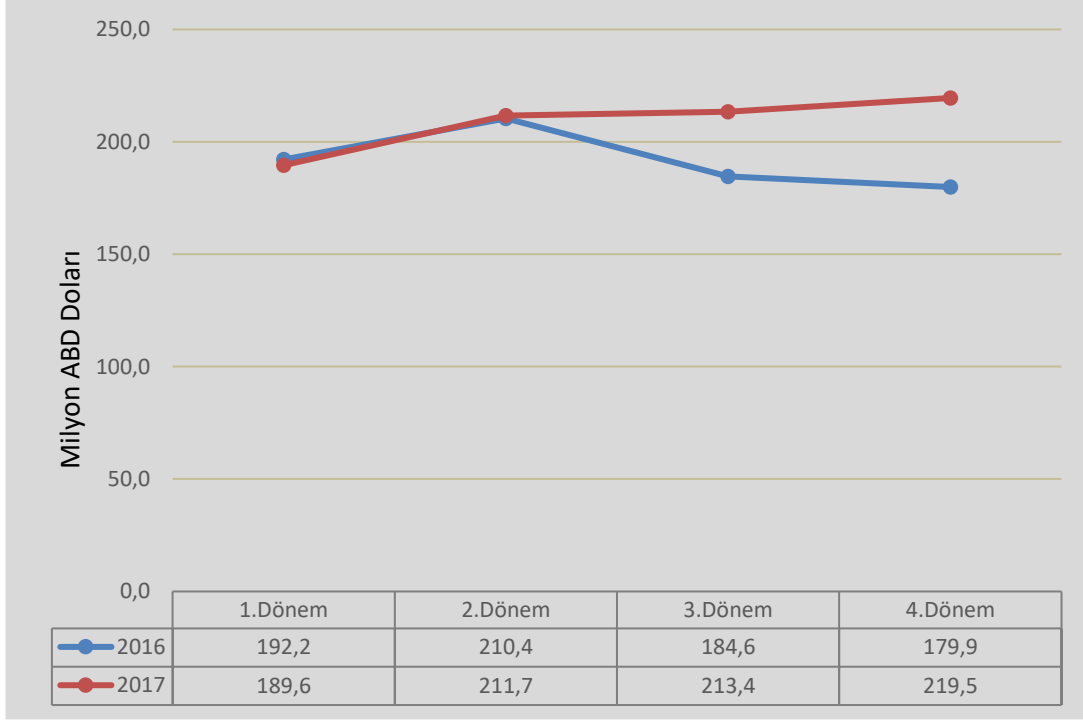

Kaynak: TÜİK

2.3. Sektörün İhracat ve İthalat Değerlendirmesi

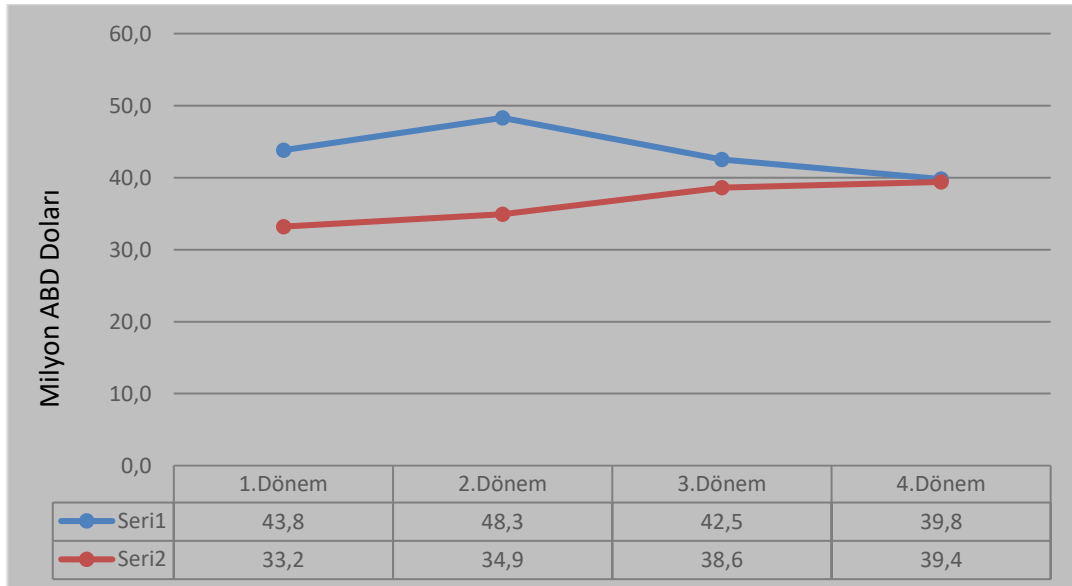
Seramik sektörünün 2016 ve 2017 yılı ihracat değerleri Şekil 5’de, ithalat değerleri de Şekil 6’da gösterilmiştir.

Şekil 5: Seramik Sektörü İhracat Değerleri

Kaynak: TÜİK, HS: 69 Kodlu Faaliyet

Şekil 6: Seramik Sektörü İthalat Değerleri

Kaynak: TÜİK, HS: 69 Kodlu Faaliyet

KAYNAKÇA

1. Türkiye Seramik Sektörü Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2012-2016)
2. KPMG, "İnşaat Sektörel Bakış", 2018
3. <http://www.isgap.gov.tr/seramik>
4. Kafalı, Mehmet Ali. 2005. Sektörel Araştırmalar-Seramik Yer ve Duvar Kaplamaları. Ankara : Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş., 2005
5. Türkiye Seramik Federasyonu Seramik Kaplama Malzemeleri ve Seramik Sağlık Gereçleri Performansı Sorunları ve Dünya Üzerindeki Konumu, G. SAATÇİOĞLU, Nisan 2013, İstanbul
6. Türkiye İstatistik Kurumu, TÜİK
7. International Trade Center, Trade Map
8. <http://www.dunya.com/ihracat/turk-seramigine-dunyadan-yogun-ilgi-295133h.htm>
9. <http://www.seramikturkiye.net/?p=3100>